

Kintzler Zoltán

Chronométre műrás és ékszerész

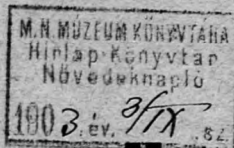
Aradon, Andrásy-tér 20. sz.

GAZDAG RAKTÁRA:

schaffhauseni chronométer, schweizi és egyéb gyártmányu, a modern igényeknek megfelelő óráknak és izléses, szolid elkészítésű ékszereknek.

Javitásokat saját műhelyemben eszközölök.

Pontos és szolid kiszolgálás.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1903. ÁPRILIS HÓ 12.

III. ÉVFOLYAM 7. SZÁM

MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VÁSÁRNAP.

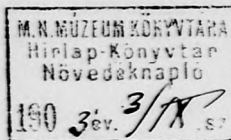
SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

A N É P.

Arad, április 11.

A világtörténelem megteremtője, alkotója és formálója, a mindenek felett leghatalmasabb erő: a nép, az utca népe. Az a nép, melynek egy része kora hajnaltól késő estig futkos a kenyér után. Utca népe az is, mely csak akkor látható az utcán hétköznapokon, mikor kék zubbonyában a hóna alatt a kendőcskébe kötött uzsonával siet oda, ahol többi társai is a kéz nehéz munkájával keresik meg a mindennapi kenyeret. Utca népe ám az is, amely ha rangosabb módban is, de az utca forgalmából él, lett legyen az a kenyérkereseti forrás bármilyen hivatáshoz kötve: utca népéhez tartozik minden olyan ember, akinek öröm kel a lelkében arra a tudatra, ha embertársai polgárnak ismerik el. És hogy széles Magyarországnak sok helyt van olyan népe, akiknek mindegyike becsülettel megérdemli a tisztos polgár nevet, az csak büszkeségünk lehet. És ha már valaki a polgár nevet megérdemli, akkor annak, mint a néphez tartozó polgárnak jogai is vannak: olyan jogok, amelyeket ősei is birtak, olyan jogok, amelyeket, hogy megtarthasson, kész mindenét feláldozni. Ha kell, feláldozza vérért, életét, hogy maradéknak a földi boldogságot biztosítsa.

Az igaz lelkesedés, honfiúi lángoló szív örömeivel veszi minden igaz magyar ember azt a nagy arányú hullámverést, amely most országunk belsejében a sziveket dagasztja és kitartó ellentállásra készíti a népet, a népnek minden egyes tagját, a polgárt.

De ugy látszik, fájdalom, vannak olyan

vidékek, de vannak olyan nagy városok is, a melynek népe nem tud érezni, amelynek népe nincs tisztában önmagával, amely népnek nincs szive! Mert ha szive volna, akkor megérezné azt az isteni hullámverést, melylyel a nemzetes önértet, a hazafiúi szeretet és a polgáris önbecsülés jár. . .

Igen, Arad városának a népe is egy érzéketlen, vér és szivnélküli hústömeg, amelynek ereiben víz folyik, de az is olyan csendesen, hogy mahónap a tunyaság fogja követni a rettenetesen nmtörődő könnyelmű tétlenséget.

Arad népe, polgárai! Nem tudjátok, hogy az ország nagy része — még a szomszéd kis Battonya is — tiltakozott a perfid katonai javaslatok ellen. . . És Arad a Golgotának, a szenvedésnek e legégbekiáltóbb és örök időkre ártatlan vérrrel megbélyegzett és fájó könnyekkel áztatta földjén; meggondolatlanul kárhazatos szégyenére önmagunknak, hallgatunk; halgatunk azon a földön, közel azokhoz a sáncokhoz, ahol az osztrák zsoldosok a legrettenetesebb becsstelenséget követték el mi ellenünk, a magyar nép, a magyar polgárok ellen.

Arad népe, polgárok! nem vagytok érdekesek arra, hogy a levegőt szívjátok. Vagy azt hiszitek, hogy az ország népe nem kacag a szemetek közé, hogy ugy viselitek magotokat, mint egy meghunyászkodott komondor, a melynek egy darab konc elég volt arra, hogy elhalgasson. . . De te Arad népe még egy koncot sem kaptál onnét felülről, hát akkor miért halgatsz minden olyan alkalommal, a mikor az országos eseményekben elől kellene járnod? . . . Igen, elől kellene járnod azért, mert

a közel mult történeteknek Aradon van az az állomása, ahonnét a legfenségesebb hazaszeretet tűzének kellene fennen lángolnia

Fájdalom és nagyon szomorú dolog, hogy ez nem így van. E szívében és lelkében megsatnyult városnak van függetlenségi pártja is, hogy e párt vezetői miért alusszák a nem-törődömség sötét tudatlanság mély álmát, az az ő szegyenük. De ez a mélységes halgatás szegyenére válik a népnek is, amely ma már annyira elkoresosodott, hogy még azt a jogokat se gyakorolja, amelyek őt legjobban megilletik. Nagyon esalódik a nép minden polgára ha azt hiszi, hogy a jelen állapotok önmaguktól fognak elmúlni. Láthatja minden polgár, hogy a palotákban lakó és bőségben dúskáló vezetők nem sokat törődnek azzal, hogy mi lesz az ország sorsával. Országszerte az az elem lázad fel és tiltakozik az erőszakosság ellen, amelynek a kenyérgüzelemnek vesződéseivel élete e földi röghöz van kötve, olyannyira, hogy ha még egyszer annyi koloncot kötnek is a nyakába, lehorgasztott fejével, vézna, kiszípolyozott testtel, de mégis marad mert: a hol apái vére folyt, ott azon a földön — bár keservesen — de élni és meghalni akar.

Ugy látszik, hogy Arad népe ment minden nyomoruságtól, úgy látszik, hogy e város minden polgára gondtalan életében csak önmagával van elfoglalva. Ha az egyes harcias, dícső polgárok bele is ártják az orrukat a közélet maszlagos utvesztőjébe, azok is megfeneklenek aztán a tejadónak miként való kivételének a módozataiban, mert nem tudván kellőképen eligazodni azon, hogy ki és mennyi terhet bír el abból a halmazból, amely nem-hogy fogyna, de a népek rettenetes kétségbeesésére szüntelenül szaporodik.

És mindezt Aradváros népe az ő letargikus tunyaságában nézi és türi, hogy szemébe vágják a tétlenség bűnös igazságát... Ugy látszik, hogy e város lakossága elmehet hazafiságot tanulni bármely más kisebb falucskához is, amely nem átallotta küldöttségileg is tiltakozni a katonai javaslatok ellen.

Honisch L. István.

A SZENT-SIR.

Irta: Nikelszky Géza.

A szent-sir előtt állok újra
Langyos kedélyvel, némán, révedezve.
Egykor, mint gyermek, térdrehullva
Rebegttem itten hő imát könyezve.
Gyermek-szívem akkor ártatlanul
A Názárethi sorsát megsíratva.
S lelkem szelíden, láthatatlanul
Az átvért kéz megsimogatta.
Szememben akkor felesillant az élet,
Kitűzött a romlatlan, tiszta lélek
Derűje a nedves pillák alól —
De hol van ma már, hol van az a kor?

A régi szent-sir mit sem változott,
Füületlen testtel, zárt szemekkel
Fekszik ma is a megostorozott
Kereszthalált halt Istenember.
Elöl térdeplő, hajlott asszonyok
Imádkoznak a feszület fölött
S Magdolnák, Jóbok, Ahaszérusok
Kiket az élet régen megtörtött.
Hát ezek is mind, mind a régiek,
A kik fölött az idő nem siet
A kik előtt mindig csak egy az út,
Legyen bár igaz, legyen bár hazug!

Meghuzom magam' egy sötét sarokban
S nézem e képet busan, létuntottan.
Látva a szenvedések nagy királyát,
Fölöttem a mult tömjén füstje száll át.
S míg megroskadna térdem, egy rideg
Hang eltilt attól: Más a te hited!
Nem ez a templom a te templomod,
Nem ez a balsam a te balsamod! —
S én mentségemre semmit sem találok.
Önvédelmemre mindhiába várok,
Csak szemlélődöm összefonnt karokkal,
Egy sorban a felnyögő koklusokkal,
Nem térdrehullva, de alábukottan.
Imából, könyvből régen kikoptottan.
Mit sem kívánok, mit sem kérdezek,
Csupán — megnyugvást, békét keresek!

A földreszálltak sorsa ma is az!
Mégfeszítették mindig az igaz,
Megostorozás jut a szenvedőnek
És keserő pohár az éhezőnek:
A ki még itt sátánokat legyőzne:
Nádszállal áll, leköppe, megkötözve:
Ki boldogságra vágyik: nemskára
Viheti keresztjét a Golgothára:
Cél — s eszmékért küzdőnek: élve
Tövis koszoru pálya bére:
Álmodó léleknek vásári-zaj
És használni vágyónak — guny kacaj.
S hogy születik új nemzedék helyettünk
S mindig ugyanaz az élet-tusa:
Egykedvün mossa kezeit felettünk
Pálcat törve sorsunk — Pilátusa.

Bár jól tudom, hogy üdv nincs itt e földön
S megváltva többé nem lesz e világ,
Itt állok mégis... s míg így tételődöm,
Csak nézem egyre Názáreth Fiát.

S bár érzem, hogy itt többé nincs helyem.
Még sem számúzi lelkem ezt a kört
A szent-sír előtt meghajtom fejem' —
Az ő világa sem volt ez a föld!

Mélán tekintek föl a Golgothára
S őt látva — elfelejtem;
Hogy e színes káprázatos világra
Szomorunak születtem;
Hogy az áldott napból nem jut nekem
Több egy-két langyos fény sugaránál;
Felejttem elhibázott életem.
A küzdelmet, mely még reám vár;
Nem érzem, hogy még mit se tettem.
Mert az élet szolgája lettem;
Hogy kezem, lábam megkötözve,
Vissza kell hullanom a rögre;
Nem érzem népek szenvedését.
Nem halom a Jóbok nyögését —
Te utánad én Messiásom
Nem vágyom tenni semmi jót már;
Nem sorsod az én hívásom —
Megadom magam' itt sírodnál!

Ha azt mérted reám, nagy Isten,
Hogy ne én — rajtam más segítsen;
Élek tehát önönmagamnak,
Panasztalan türom hatalmad,
Ha nem szállhatok síkra érted,
Fölveszem im' — gondviselésed!
Mert kik az emberiségért születnek,
Kiket Te küldöl Uram e világra.
Azok érdemlik meg csak a keresztet.
Azokat számod csak a Golgothára!

Azért hát áldom ezt a végzetet,
Mely arra szánt, hogy ismeretlen éljek
S csöndben hagyjam itt ezt az életet. —
A melyhez úgy sem értek!

zón látható. Hogyha én férfi volnék és csak egy cseppnyi poétai véna lenne bennem, hát a sok szép arc, forma és junói természet láttára — bőségszarmódjára — csak úgy önteném a lírai verseket, egyelőre nem tudom, hogy kihez szólnának a poémák, de azzal mindenesetre tisztában vagyok, hogy meghódolna előttem az, akire rávetném a szememet. De mivel ez lehetetlen, tehát „leány szívemmel“ haszerelem tudnék lenni: legelső sorban azt hiszem, hogy Tüske Tónira, a szellemes tárcaíróra összpontosulna minden figyelmem, már azért is, mivel olyan kedvesen és szívig ható tekintettel néz meg az utcán minden asszonyt és leányt . . . Sőt mi több, még meg is szólítja őket, persze, hogy a szívemélyéből fakadó szép szavak csakis hódolásra készítet a hölgyeket.

Hogy milyen szeszélyes az aradi publikum, azt legjobban tapasztaltuk a multkoriban, mikor a dalegylet hangversenyezett a színházban . . . Szegény dalegylet, egy cseppet sem érdemelte meg azt a rettenetes részvétlenséget, amelyvel őt illette: ennek a mindenkben híres városnak muzikális, zenét, dalt értő színházi közönsége . . . Ezen az estén olyan feltűnő módon távol tartotta magát a színházi közönség a muzsák templomától, hogy szinte a hideg verejték ült azon a néhány arcon, a mélységes sötét földszinten. A páholyokban még feneketlenebb volt a sötétség. Persze, hogyha kizárólag férfiestélyre való műsor lett volna kilátásba helyezve, holmi inyesiklandozó nőánszokkal, bizony, bizony megtelelt volna a nézőtér, de még a páholyok minden zuga is. Hiába való volt Vince Miklósnak, a dalegylet agilis elnökének ügybuzgó kérése a közönséghez, hogy a színházban való megjelenésével pártolja a szent ügyet. Fogadni merek, hogyha Ransburg Sándor lépett volna fel kitanult kokotte szerepében és ha a többi férfiestély műkedvelői is felléptek volna a kikapós férjek szerzőjével, Radó Károlylyal együtt, úgy megtelt volna a kőszínház, hogy abban még egy állóhelyre se lehetett volna szert tenni.

Igy van ez már, a dal csak akkor vonza a publikumot, ha az trikós szereplőknek piros ajkáról zeng zsongva, bongva, döngicsélve a szívekhez.

Mi az aradi publikumnak egy helyi dalárda, ha még úgy énekel is mint akár az operában a kar, bliktri az neki. És csak nem dobja ki a pénzt ismert alakok gajdolásáért, mikor bőségesen élvezhet majd a nyári idény alatt a Központ tündérkertjében, vagy pedig Kass-nál holmi tingli-tangli csepürágó opera és operette kivonatokat. Azért ne busuljon Vince Miklós bácsi, a jó hangú dalárelnök, az a kevés publikum amely a színházban volt, jól látta és élvezettel hallotta, hogy a mióta ő a dalegylet elnöke, azóta az egyesület emberfeletti munkát végzett, persze, hogy ebben nagyrészüik van a karmestereknek is.

KRÓNIKA I.

ZSINDELÝKE ÉSZREVÉTELEI.

— ELLESETT PÁRBESZÉDEKBŐL, —

Végre kibontakozott a tavaszi idény. Ezt legjobban láthatja minden halandó a női toalettekről. A szemeszája eláll az embernek, ha a korzón végig megy . . . Olyan toalettfényűzést — fogadni merek — Budapesten, az Andrassy-uton, de még a Kossuth Lajos-utcában sem láthat az ember, mint a mi korzónk a—b vonalán. Ugy látom, egy cseppet sincs arra szükség, hogy az üdülni ment bájós és világjárt kokotte Almássy Lola vezesse a korzón a toalett hangulat keltést. Értik azt a mi szépséges aradi hölgyeink is a nélkül, hogy más idegenből ide származottól példát vennének.

Szinte gyönyörűség fogja el az ember lelkét a tavaszi napsugaras fényözönytől, az ibolya illattól; de leginkább attól a sok bájós arctól, ami a déli kor-

Ha a szenzációkban napi életünk ilyen kifogyhatatlan lesz, akkor egyáltalán ne is számítsunk az újságírók rémére: az uborkaszézonra... Legalább úgy látszik, hogy arra egyelőre nincs kilátás. Mert forrongásban van az egész magyar társadalom, azaz hogy kivéve az aradi — tejadóba feneklett — társadalmat... Mert itt az megy szenzációszámba, hogyha valaki tényleg magyar érzelmű, poliglott itten minden embernek még a mája is. Hogy a mindég fiatal szívű Müller Károlynak, a függetlenségi párt diszteljes elnökének még a zuzája is poliglott, arról meggyőződtem most a katonai javaslatok országos, zürzavaros hangulata alatt... Eddig még mindég rajongtam a kitűnő szónoki tehetséggel és még kitűnőbb publicista tollal megáldott függetlenségi elnökért... De most határozottan mondhatom, hogy a tejelési adó javaslata miatt, iránta való rokonszenvem nagyon megesappant... Én mindég kuruc jellemnek képzeltem a tisztelt függetlenségi elnököt, ugyszintén a magyar érzelmét is. De most látom, ahelyett, hogy tiltakozó küldöttséget vezetne a fővárosba a katonai javaslatok ellen: ő szégyen! inkább a tejelési adóra gondol... Isten bizony én cseesemő koromban gondoltam legtöbbit a tejre. Most pedig azt veszem észre, hogy jobban vigyázok édes hazámra, Magyarországra, mint az aradi függetlenségi pártnak — kuruc-nyoku — diéső elnöke. Pedig velem együtt nem egy leány szívesen honleányi esőket adott volna Müller Károlynak, hogyha ő Aradon, a vértanuk városában, mint a függetlenségi párt elnöke, inkább hazánk szentebb ügyeit istápolta volna. De fájdalom az aradi függetlenségi párt elnöke az országos puskaporos közhangulat mellett inkább a tejelésre gondol.

A virágvasárnap nemesak a feckemódra ideoda szálló színészek vándorlását hozta meg, hanem Fáraók népében is felkeltette a messze utra vágyó diésőség szerzést. Albert Péter, ami saját külön kitűnő cigányprimásunk hegedüs-harcra hívta ki az ő vérbeli ellenségét: Gyurkovics András. Hogy a Fehér Keresztben a hallgató publikum melyik primásnak nyújtja majd a palmát, az a jövő titka...

Dankó Pistának égbe költözött lelke erre az alkalomra mindenesetre leszáll a magasból és a viaskodó felek közül mindenesetre az lesz győztes, aki az ő nótáit fogja jobban, szívhez szólóbban hegedülni. Ha a tantimat és az anyuskámat rá tudom venni, akkor én is jelen leszek ezen hegedü-gladiatori küzdelmen.

Csalódtam, mikor azt hittem, hogy az önkéntes bál teljesen el fog maradni. Ugy látszik, hogy a derék hadfiak megemberelték magukat, mert az értesítőjük — hogy a bálát megtartják — magyar és német nyelven szól, minden kétféjűs disztés nélkül.

Előreláthatólag nem valami sokan lesznek az önkéntesek mulatságán, már azért is, mivel nem igen

van kedve senkinek husvét után báliruhát készíttetni. Az én nézetem az, hogy a farsang alatt elnyűtt, foszlányokkal disztett és a kesztyűtlen férfi kezektől megszinesített ruhákban is jó lesz ott megjelenni. Legalább ez a véleménye összes barátainknak, de még Fried Jankának is, aki pedig igazán mondom nagyon körültekintő éleslátással tud mindenhez hozzá szólni. Ha a drága anyuskám nem lesz maláriás, akkor megkockáztatom azt, hogy én is részt veszek az önkéntes bálon. Már csupán a kíváncsiság is vonz oda, hogy vajjon kik lesznek ott és kik fognak elmaradásukkal tüntetni.

Ha igaz az, hogy kedvence irónk, Herceg Ferenc nagyon rajong Csillag Terézért, akkor azon egy cseppet sem csodálkozom. Csillag Teréz, dacára annak, hogy már Klárka leánya pályatársa neki, tehát eladólány számba megy az aranyos kiesike: azért a mama még mindég szépséges és bájos asszony, akinek úgy látszik, hogy még számos esztendeig marandó lesz a szépsége. Minden asszony és leány ezt mondta a földszinten, mikor a színházban voltam. Csillag Teréz játékát megbírálni a kritikusokra bízom, akik többé-kevésbé nem elfogultak és nem is részre hajlók... Én csak azt jegyzem meg, hogy a bájos Csillag Teréz, a nagyon kedves kis mama, sehogyse illett bele a környezetébe.

Csodálom, hogy a kedves Zsül ennyire bele válogat a szerződttendő színészek közé.

Talán még csoda-módon szerencésnek tartja azt a fogást, amit Somlai szerződttetésével csinált. Azt mondták a földszinten, hogyha ez továbbra is így tart, akkor elérjük, hogy az aradi színpad színi iskolává emelkedik, ugyanis: hogy minden kezdő színész, de még aki a színipályára akar lépni, az is Zilahi jóakarátára fog szorulni, hogy az aradi nemzeti színháznak világot jelentő deszkáiról jusson oda, ahol inkább szemügyre veszik, hogy ki való és ki nem való egy előkelőbb színpadra. Felette sajnálom, hogy a kedves Zsül csak akkor tesz meg mindent, hogyha már a körmére égett. Így volt ez, mikor Küry vendégszerepelt, ha az Arad és Vidéke nem szellőzteti, hogy Küry-esték bérletben is legyenek: akkor bizony mind az öt előadás bérletiszünetben ment volna. A bérletiszünetes telházakra bizony, bizony nagy szüksége lehet a kedves Zsülnek, de elvégre a bérlőközönség érdekeit is szem előtt kell tartani. Nem is szólva arról, hogy erre feltétlenül kötelezte magát a kedves direktor.

Én minden esetre Zsül pártján vagyok, mert eltekintve attól, hogy szerelmes csak voltam bele, de még ez idő szerint is nagy a rokonszenvem iránta. Egyébként úgy tapasztaltam, hogy nagyon sok ellensége van már neki, talán még több mint Leszkaynak kilenc év alatt volt.

Elérkezett a husvét is, ha most az intézetben volnék, mennyire vágya a szívem haza. És milyen

bus volnék azért, hogy nem volna aki meglocsoljon. Most pedig, hogy itthon vagyok, hát szinte kellemetlenül gondolok arra, hogy milyen rossznál-rosszabb szagos vizekkel alkalmatlankodnak a férfiak a hölgyeknél. Én ezuttal esakis Lukácsy Lajos bácsival engedem magamat meglocsoltatni, mert ő az illatos szalmapapír gyár legvérmesebb ellensége, mindég a legkittünőbb ellenillatszerekkel van ellátva. Minden zsebében van egy illatos üvege és ezért a hétfői meglocsolásra csak őt várja —

Zsindelyke.

LILÍOMSZÁL.

Észrevettél, meg is figyelsz,
Hogy mit teszek s hova nézek.
Elhíhited lil'jom-szálam,
Hogy üznek a szenvedélyek.
Életemnek minden perce,
Tettvágygyal és lázzal telve.

Csoda módon hihetetlen,
Üdvöt adó gyönyörökben
Talán egykor részem lenne?
Nem hiszek a szép szemekben!
Leány álom, szerte foszlik —
Mire újra hajnalodik.

Szerte foszlik ábránd képed,
Rozsaszinü illuziók...
Annyi, annyi kergetődő
Himes szárnyu kis pillangók
Vannak ám a női szivben:
Ámor isten kegyelmében.

Jaj annak a férfi szivnek,
Hogyha hisz a szép szemekben.
Hivogató, csalogató
Bársony sima tekintetben.
A ki rabja lil'jom-szálnak:
Eljegyzett a kárhozatnak!

Mámorító az illatár,
Csoda-e, hogy pillanatra
Lil'jom szálam tekintete
Arra a szép gondolatra,
Vágyó édes sejtelemre,
Reményt adott: szerelmemre.

Mindhiába szép termeted,
Büvös-bájós tekinteted...
Álmaidból megszököm én:
Mire hajnalt, s harmatcseppet
A nap tüze: illuziód —
Elüzné, a szegény bohót...

Liptófalvi István.

SAISON.

AZ URAM ADÓPOLITIKÁJA.

Arad, április 12.

Kedves Honisch!

Képzelve, az uram foglalkozik a helyi politikával, s mint ma a féltve őrzött naplójában olvastam, még helyi közigazdásznak is felesapott. Tudom, kedves Honisch, hogy maga irtózik az adótól, de hát ez egyszer meg kell engednie, hogy ezen kis adópolitikával mulattassam.

Látja, az uram véka alá rejtí a tudományát, naplót vezet, melyet nem szabad olvasnia senkinek. De hát ép ezért vagyok én asszony, hogy elolvassam azt is, a mit nem szabad.

Azt hittem, hogy az uram holmi gáláns kalandokról vezet leltárt, de mekkora volt a csalódásom, mikor a következőket olvastam:

Április 6.

Hja, a tej, a tej. Kaptunk vízvezetéki, csatorna és tudja Isten micsoda adót, most jön az én Müller barátom a tej adóval. A feleségem hónapos számlájában a tej eddig is így szerepelt: tejure 7 frt 90 krajcár. Most lesz tehát ilyen tétel, anélkül, hogy többet fogyasztanánk: tejure 8 frt 69 krajcár. Szép kilátás, és mindez azért, mert Müller Károly nem rajong Zselénszkyért és a tejszövetkezetekért. Nálam még csak hagyján, de mi lesz ott, a hol az egész család tejből él. (Lám milyen altruisztikus lett az én uram.)

Április 7.

Ez a tej-adó nem megy ki a fejemből. Kezdem keresni az okokat, hogy mért lenne szükséges. A helyi termelők pártolása? Ez frázis. A tej-adó annak a 300 ségai tehénnek, mely az aradi termelést képviseli, nem javítja meg a tejet. Be kell fogni az agráriusokat a közteherviselés gyeplüjébe? Ahán, itt lesz eltemetve a kutya. De hiszen a város legfiskálisabb érdekei sem követeli meg, hogy 50,000 tejfogyasztó terhére (leszámitva az új szülötteket, a kik csak abban az esetben élnek agrár tejjel, ha a mama földbirtokosné, — és — hogy is mondjam, dada), tehát, hogy 50,000 tejkonzumens terhére néhány garast kapjanak a tej-adó révén. Mert sokat nem vesz be Arad város a tejből, az bizonyos. Az akcia el fogja terelni a termelőket másfelé, csinálnak majd a tejből vaját és szállítják Németországba, Angliába, tetejébe a 300 ségai téhen is drágábban eresztí a tejet, melyre azután rá leszünk szorulva.

Április 8.

Arad hovatovább Budapest, Pozsony és Zágráb sorába küzdí magát. Zárt város lesz. A tej-adóval egyszerre toppan be a vásárvám. A vidék háziiparát

is kizsákmányoljuk lassanként, csak azért, hogy dolgot adjunk a vámszedőknek. Ha így haladunk, maholnap finánc áll a hátunk megett, mikor eszünk, mikor alszunk, mikor szórakozunk.

Már torkig vagyunk az adókkal. Angliában, ahol ugyancsak megadóztatnak minden ehetőt és ihatót, még nem ismerik a tej-adót. Meg volt adóztatva az ecet, a pótkávé, aprószőlő, füge, müvaj, gyufa, kenyér, a só, gyümölcsmust, a gyertya és a komló és tudja Isten mi minden. De a tejet, mint elsőrendű tápláló szert, seholsem merik megadóztatni semmiféle állam. Mégis így sóhajtott fel az angol parlamentben Sydney Smidt, hogy kigunyolja a sok adót.

„Minden britt testén megadóztatott inget, ezen adó alá vett ruhát visel, adóval megrótt ablakából megadóztatott kertjébe tekint le, adó alá eső kenyeret eszik, adó alá vont bőrcipőben vándorolja át az életet, adóval sujtott bérkocsiban lát üzletei után, megadóztatott papirosra írja leveleit, adó alá vett újságokból meríti bölcsességét, megadóztatott szegkekkel elzárt koporsóban helyeztetik el, hogy adó alá eső gyászkocsin szállítsák ki a temetőbe, ahol végre adóval megrótt sírjában menedéket lelhet a sok adó elől.”

Apr 1 9.

Tej-adó, vásárvám és tudja Isten micsoda rémek ellen hol az orvoslás? Hol van az ellenérték. Drágább lesz a tej, a csirke, a hus, drágább lett a színház, drágább a levegő, (a szalmapapír-gyár a megmondhatója), hát hogyan éljen meg itt Aradon a szegény ember. A lakások ára emelkedett, de ezzel szemben a város a vásárvámmal fogja a háziipari készítményeket megdrágítani. A sertéshus, a zsír hallatlan árt érték el ezen a télen Aradon, de ne busulj magyar, elfagyott minden gyümölcs virágjában. A bécsi szabó sztrájk következtében itt Aradon is érezhetően felszökkent a ruhaneműek ára, ámde örömmel olvastam, hogy a kereskedelemügyi miniszter fölemelte a vasúti zónatarifát. Ezentúl tehát nem utazom olyan olcsón Gyorokra, mint régente. Örömmünket tetézi az a pompás felfedezés, hogy most husvétkor olyan drága a tojás, mint még soha nem volt.

Április 10.

Sokáig törtem a fejemet, hogy mivel is kellene tehát emelni a város jövedelmeit, anélkül, hogy drágítanánk a megélhetést. Találtam is egy eszmét. *Üléték alá kell vonni minden olyan indítványt, mely új adónemet akar felkutatni* Mondjuk pl. száz forint áru bélyeget legyen köteles Müller Károly minden adóindítványra ragasztani. Hiszem, hogy akkor nem fogja senki sem azon törni a fejét, hogy mivel lehetne megdrágítani az életet.

Eddig a napló. Láthatja, hogy az uram nagy-pénteki gondolatokkal foglalkozik. Ez pedig gyanús. Ha ő a naplóban nem ír rózsaszínű trikóról, akkor kutya van a kertben.

Isten áldja

EVELINE.

U. i. Mi lesz most Almássy Lolával? Jön-e Aradra, vagy nem. Mert ettől függ, nem-e hárul m. j. d. újabb adó a családapákra.

EVELINE.

ÜZENET.

Estelenként arcképedet
Sokszor el, elnézem,
Most tudom csak kis özikém,
Kivoltál te nékem!

S ahányszor az arcképedre
Szemem rá, rá pillant,
Mindég megcsap az orgona
És az akác illat . . .

Azok közül, kik szerettek,
Téged vágyunk vissza,
A szerelme egynek se volt,
Mint tiéd oly tiszta!

Ragyog a hó csendes téli,
Holdas éjszakákon,
Emlékedet oly fehéren,
Ragyogónak látom.

Olyan voltál — te így mondtad
Mint a patak télen,
Fent csendesség, de viharok
Harcolnak a mélyben . . .

A viharok már azóta
Elpihentek nálad,
Harcoltam én a világgal
Nem egyet, de százat!

Ha kaptam is, ha kapok is
Sebet akár ezret!
Meggyógyítja az emléked,
A te nagy szerelmed.

Dobos Károly.

KRÓNIKA II.

A CIGÁNY HALÁLA.

— Dankó Pistáról. —

Arad, április 11.

Azt tartja a néphit, hogy a kinek a halálhírét költik, az sokáig él. Szegény dalos paesirtánk, száz esztendeig foglalhatta volna még dalba szívének énekes gyöngyeit,

annyiszor költötték már halálhírét. Tavaly több ízben szárnyalta be az országot a szomorú hír, hogy árva lett a csengődi tanya kiesőny rozmaringos háza, kirebben a poeta szárnyaló lelke a törékeny földi porhüvelyéből. A hír szerenésére nem volt igaz. Kóros testtel, megtört lélekkel bolyongott a szenvedő költő a csengődi határban: a szenvedések viharában kiapadt a bőséges dalforrás, és ajkán csak gyéren, hóhé-hóba fakadt egy-egy kései dal, a haldokló hatyu végső sóhajtása. De nem halt meg. Az erdő, a mező, a berek, a csalit, a pagony kihalt, és halálos dermedés váltotta föl az asszu levelek esőndés porladózását. Majd új rügyek fakadtak, levelek zsendültek, a fák ágfogain fölesendült madarak dala és a természet ujlása közben hozta a táviró Dankó Pista halálát.

A tavasz se hozott irt kóros testvére, beteg lelkére, és most az enyhe sugaras természet fogadja ölébe leghibebb fiát, a magyar nép bujának, bajának, örömeinek és fájdalmának, szerelmének és gyöttrődésének megszólaltatóját. Érzéseinek gazdag skálájából a magyar néplélek anynyi igaz, közvetlen és őszinte hangját varázsolta ki, hogy az ő muzsikájából esendül ki leginkább a magyar ember sirva vígadó dalos természetének minden titkos, poétikus, édes akkordja. És a míg porladó hamvai felett bánatosan sivit a tavaszi szellő, emléke, a magyar nép ajkán felhangzó dalokban örök életre tesz szert.

Nos, nagy sovíniszták, magyarság cafrangos lovagjai, nem sírtok? Nem síratjátok magatokat, kik örökkön örökké ajkotokon hordozzátok a hazafiságot, az osztályhazafiságot, s mindennap megmentitek a hazát? Ime elhantolva a magyar néplélek halottja, akit nem tudtatok megmenteni a magyarságnak. Egy embert.

Pedig ez az ember becsesebb volt, mint sok a négyszáznegyvennégy politikus közül, akik csinálják a parlamentben a komédiát. A dalait, az édes, bájos magyar nótákat mindenütt dalolták, mindenütt hangulatót adott a magyarnak, de szerzőjükről azt se tudta a sok hazafi, hogy él-e vagy hal-e? Csak akkor, mikor nagyon beteg lett.

A cigány, akinek nótái behatoltak a Nemzeti Kaszinóba is, komolyan megbetegedett. Vért hányt, hát hanyatt fektették és sóval tömték. Senki se volt otthon. Alulról az ákác illata ömlött be a nyitott ablakon. Dankó megszólalt:

— Én nekem itt kell feküdni. Annyi rossz, dologkerülő, csirkefogó járkal az után egészségesen, és nekem feküdni kell . . . Pedig én dolgoznom . . . Nóták zsongának az agyamban, érzem a tavaszt, megcsendül bennem a dal . . .

Kinzó köhögés vett erőt rajta, köhögött és a szeme, az a két tüzes feket szemgolyó megriadva forgott. Kereste a menekülést és nem találta. Kívülről felhangzott a maga teremtette Kácsa nótája: „Vályogvető lett a Kácsa, ilyen a világ folyása“ . . .

A nagy Kácsa, az intelligens, okos fejű költő könyezni kezdett. Sírt. Pedig bizott a jövőben. Nagy hit töltötte

el a szívét, a végén naiv lett és rajongó. Azt hitte, hogy meggyógyul. Meggyógyítja Csengőd, a magyar föld.

A magyar föld, az csakugyan enyhet ad neki. Akit mindenki szeretett, de akin csak akkor sehitettek, mikor már közel volt a halálhoz. Addig — cigánynak nézték. Akit a kiadók kifizettek, nótáit darabonként tíz koronáért vásárolták meg s maguk meggazdagodtak belőle. Mert ez a művészetpartolás nálunk. Ő pedig járta az országutat, muzsikált a nótáihoz hűvös estéken, harmatos reggeleken. Hej, míg egészséges volt, a kutya se gondolt vele. Aztán jött a Kalvária: San-Remo, az ágy, a lassu haldoklás és a rettegés.

A magyar Dankó Pista meghódította Magyarországot a dalnak, de nem tudta kenyerét biztosítani. Külföldön százezrei lettek volna ennek a zseniális embernek, akinek Paulus a derekáig sért fel. Nálunk, a Nagymagyarországon el kellett pusztulnia kínos halállal. A lelke itt maradt a sok eredeti, zamatos nótákban, de neki csak az a sors jutott, ami jut nálunk minden kiválasztottnak, aki nem szalunköltő és nem ír Bob herceget.

EGY LEÁNY TÖRTÉNETE.

Regény.

Írta: GILBERT.

[9]

Elemér most kiengesztelődött atyja iránt és sietett is hugának megírni atyjuk ajánlatát . . .

Paula most csodálatos módon örömmel vette atyja meghívását, sietett is megírni, hogy mentől hamarabb jöjjenek érte.

Mindegy volt már neki, hogy Hadházinéval mi fog történni . . . Sőt jobban szerette, hogy megszabadul ettől az asszonytól, akit már ugysz szíve mélyéből gyűlölt . . . Az utóbbi időben nagyon sokat kellett tőle szenvednie . . .

Mikor visszakerültek oda, ahol Hadháziné szerint — könnyebb az élet — a bicegő asszony most már nem a mosásból élt, hanem helynélküli cseléd leányoknak adott lakást, kik nem egyszer udvarlóiikkal együtt laktak nála . . .

Szegény leánynak kinszenvedés volt az élete. Egyik jobban gorombáskodott vele, mint a másik . . . Nem volt már Mátyus Endre a ki megvédelmezte volna . . . A szegény fiatal ember bujában beállt fináncnak, és ezután soha többé életjelt nem adott magáról . . . Az anyja özvegy Mátyusné pedig elment valami urasághoz szakácsnének . . . Hadháziné pedig úgy élt, a hogy tudott. Sejtette is, hogy fogadott leánya ugysz marad már sokáig ő nála . . . Azért is tette lehetetlené a szegény leány életét . . .

Az agyon gyötört leány mielőtt választ kapott volna az atyjától, újra írt egy levelet, a melyben bocsánatot kért azért, hogyha talan eddig nem úgy viselkedett, amint azt az atyja szerette volna. Ez-

után hü és engedelmes leánya lesz — csak siessen érte . . . Szabadítsa ki ebből a szennyes légkörből, a hol nap-nap után undokabb dolgok történnek és a mit ő képtelen végignézni.

— Már nagy leány vagyok — írja többek közt — és mégis sok ütleget kell elszenvednem ettől az asszonytól . . . Azt pedig mindennap emlegeti, hogy atyánk koldusbotra jutatta őt, hogy az ő butora is elveszett. Ha értem jó atyám, akkor hozzon annyi pénzt, hogy a butor értékét megtérítheti neki. Azt mondta, hogy akkor elenged, ha atyám rendbe hozza vele a dolgát . . .

Különbén ha nem is jönne el atyám értem és ha ez az asszony nem is engedne el, úgy is elmennek mindenáron, hogy csak szabaduljak innét, bárha eselédnek kellene beállanom.

Garamkéry daczára leánya kétségbeejtő helyzetének, mégis örvendett, hogy most már kinyílt a leány szeme és hogy ő hozzá kívánczik.

Örömmel szolt oda Elemérnek, siessünk fiam, végezzük el ezt a kis dolgot. Ez a pénz ugyan még kevés lesz, de hát lesz még valami dolog a napokban. Most pedig írok Paulának, hogy legyen türellemmel nyolcz-tíz napig.

Dehogy volt Paula türellemmel, a szegény leány csak úgy számlálta az órákat, hogy meddig kell még túrnie kegyetlen sorsát . . . Már nem is engedelmeskedett a bicegő asszony parancsainak, a ki szidta őt, mint a bokrot és elnevezte őt mindenféle névvel, csak jónak nem . . . Már az asztalhoz sem engedte ülni . . . Szegény Paula a szomszédok jóvoltából tartotta fenn magát az utóbbi napokban.

Mikor atyjától az utolsó levelet megkapta és mivel Hadházinének azt nem mutatta meg : neki esett a kegyetlen asszony a szerencsétlen leány szép szöke hajának, tépte, ütötte-verte ahol csak érte . . .

Első eset volt, hogy Paula védelmezte magát, kibontakozott a tépázó karok közül. Fellázadva a tméltatlan kegyetlenség miatt és úgy ellökte magát a kinzó némbert, hogy az hanyatt esve ütötte oda fejét a kemencéhez.

Hadháziné ordított a fájdalomtól, talán abban a pillanatban megölte volna Paulát, ha az ki nem rohan az ajtón, hogy a szomszédban találjon menedéket.

*

Elemér és atya már lefekvőben voltak, mikor a levélhordó egy express levelet hozott az öreg címére . . .

— Paulától jó . . . biztosan valami baj történt.

Mégis feltette gyermekét Garamkéry, mert láthatóan reszkettek a kezei, mikor a levelet olvasta:

Kedves atyám, ha élve akar még látni, akkor jöjjön azonnal értem atyám, vagy Elemér, mert

helyzetem türhetlen, mert vagy én ölöm meg ezt a kegyetlen asszonyt, vagy pedig ő öl meg engem, ha a védekezésre gyenge leszek. Azzal fenyegetőzik, hogy kiirt a világból . . . Ma is a hajamat, a ruhámat tépte . . . Szidja az apámat, anyámat, minden ivadékot és annyira átkoz, hogyha annak csak egy kis része is teljesedne rajtam, akkor jobb lenne azonnal meghalni. Pedig ártatlan vagyok és mégis mennyit kell szenvednem. Most még kártérítést is követel, nem elégzik meg a butor árával. Tehát valamivel több pénzt hozzon atyám, hogy kelemetlenségem ne legyen ezzel a kegyetlen asszonnal.

Kérem atyámat, hogy a mint leveletem megkapta, jöjjön a legközelebbi vonattal értem. Mert ha nem siet, akkor meghalok, vagy világgá megyek, de inkább az elsőt választom, mert akkor aztán egyszerre vége lesz minden szenvedésnek. Hát jó atyám és Elemér mentsenek meg mentül rövidebb idő alatt az örök kárhozattól.

A halálra gyötört teremtésnek türelmetlen, lázas kétségbeesése szolt a levélből . . .

Az apa felindulva a harag és a fájdalomtól csak akadozva tudta elolvasni a leánya levelét.

— Mi tévők legyünk, még nincs annyi pénz együtt, amennyit Hadháziné követel. Pedig Paulát egy pillanatig sem lehet tovább ott hagyni.

— Nem, nem — szolt Elemér — vétek volna minden percért, amit ott töltene a szegény Paula. Reggel majd megszerzem én a hiányzó összeget.

*

Abban az udvarban, ahol Garamkéryék laktak volt egy nagyon tisztességes szegény zsidó család. Az öreg Mayer könyvkötő volt, aki bizony öregsége miatt nem volt képes annyit keresni, hogy családját fenntarthassa. De volt két lánya: Emma az idősebb, ki fehérneműt varrogatott és több leány járt hozzá varni tanulni, Rózsika huga is segített neki valamit.

Volt még Mayeréknak még vagy három fiuk, de ezidőszerint csak egy volt otthon, a legfiatalabb Miksa, ki nem is akart szüleitől soha megválni. Ez a fiatal ember egy közjegyzői irodában dolgozott és nagyon használhatónak is bizonyult, mert a 18—19 éves fiatalembernek hatvan forint havi fizetése volt. Otthon étkezett, ami által nagyon megkönnyítette édes anyjának a háztartást.

Az öreg Mayerné egy szemüveges, jóságos tekintetű teremtés, kinek mindég mosolygó, szelid arcáról örökkön a megelégedés, a boldogság sugárzott le.

A család örömmel vette, hogyha Elemér bement hozzájuk . . . Miksának pedig csakhamar őszinte barátja lett. Már elmúlt egy fél éve, hogy Elemér a családnál mindennapos volt. A két fiatal ember nagyon megszerette egymást, oly annyira, hogy a mindég zárkózott Elemér egész bizalmas

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGROVATA.

Az Alföld fényképe

Br. Bedeusz Izabella.

lett barátjához, még családi viszonyait sem titkolta el előtte. És így aztán nem is csodálkozott azon a családnak, mikor Miksa, Emma néniétől az öreg Garamkéry részére kölesönt eszközölt ki, hogy az Paula leányát elhozhassa . . .

Elemér örömmel adta át atyjának a pénzt, a ki azonnal utra kelt, hogy elhozza leányát . . .

*

Hadháziné megsiratta fogadott leányát. Ezuttal sirása, jajgatása igaz volt. Siránkozásában hallatott keserves jóslata csakugyan teljesedett, mert a szegény leányt többé soha nem látta. Nagyon fájt Hadházinének, hogy Paula egész hidegen bucsuzott el tőle :

— Megállj, megállj, fakadt ki keserves sirással — majd megemelegetsz még engemet: visszajönnél te még, de már akkor én nem leszek. Áldjon meg az Isten, légy boldog édes leányom.

Hadháziné alig engedte ki ölelő karjaiból a leányt.

Paulát hidegen hagyta a siránkozás. Nem tudta egy pillanatra sem elfeledni azt a végtelen sok bántalmat, amit oly hosszú időn át túrnie kellett. Hát még az utóhbi időben az a kegyetlen bántásmód, melynek jele még most is látható volt az arcán, csak megerősítette lelkében azt a hitet, hogy régen ilyen erős szívűnek kellett volna lennie. Azért nem is indította meg őt Hadháziné siránkozása.

Sietette atyját, hogy menjének már.

Ki tudja mennyi átok kísérte lépteiket . . . Alig hogy kiléptek a szobából . . . Hadháziné javéskékelve kezdett újra siránkozni, lelkéből kitört a kétségbeesés.

— Miért is engedte el azt a leányt, a kit tizenhat évig tartott. Keservesen felnevelte és most öregségére itt hagyta . . . Verje meg az Isten azt a rossz apját, ne legyen neki soha szerencséje.

— Ne átkozódjék asszonyság, vigasztalta Juci, meg a pisze Zsófi. Lesz magának mindég elég követélyosa, hogy tisztességesen megélhet tőlük.

Meg is élt Hadháziné — szerinte — tisztességesen a néniével együtt, aki később újra hozzákerült. A helynelküli cselédleányok védasszonya volt a két némben, akik azok tisztességes keresményeiből éltek. Eltekintve attól, hogy majd minden héten meglátogatta őket egy rendőr, hogy hol az egyik, hol a másik leányt kísérje be a városházára egy és más dolgok igazolására.

Igy telt az idő Hadháziné feje felett . . . Még nagyon sokáig emlegette az ő hűtelen nevelt leányát és még évek után is átkozta azt a pupos, nyomorult, sehonnai embert, a ki vénségére kivette a szájából a biztos kenyeret . . . Egy napon aztán teljesen megvakult Hadháziné, ő is odajutott a hova egykor a kis Garamkéry Elemért vitte: a szegények házába.

*

Nagy öröm volt Mayeréknél, amikor meglátták a nagyon sokszor emlegetett szép leányt, Paulát. A fiatal leány kedves megjelenésével mindenkit elbájosított . . . Egy cseppet sem látszott meg rajta, hogy gyermekéveit milyen környezetben töltötte. No meg felette sokat tanult bátyjától, aki minden idejét kis huga kiművelésére fordította, ugyannyira, hogy Paula bármilyen előkelő körben megfordulhatott volna . . .

Az öreg Mayerné összevissza esőkolta új gyermekét, — mert Elemért is fiának fogadta, — így hát Paulát is leányának mondta . . .

A Mayer-leányok és Paula között csakhamar szoros barátság fejlődött. Különösen Emma nagyon szerette kis barátnőjét . . .

Mayer Miksának volt egy irodatársa, akinek felesége szintén jó viszonyban volt Mayerékkal és Garamkéryeket is ismerte . . .

Egy alkalommal este nagy társaság volt együtt Mayeréknél, a hol szóba hozták, hogy milyen jó volna, ha most Paulának édes anyja lenne . . . Elemér ősszel ugyis az egyetemre megy, — mert már tovább lehetetlen halasztani a tanulmányok folytatását — jegyezte meg: Elemér és Klopfernéra nézett, a ki magához intette őt:

— Lássá, hogyha önnek, meg kis hugának nem volna ellenére, én ajánlanék kedves atyjának

egy nagyon tisztességes, már idősebb leányt, ovónő volt . . . És én meg vagyok arról győződve, hogy Matild szívesen menne feleségül az Ön atyjához. Hiszen ha ön elmegy, mi lesz újra a kedves gyermekkel, anyára van neki szüksége. Ha eddig nem is, de ezután van arra a legnagyobb szükség, hogy a kisasszony mellett legyen egy tisztességes nő, a ki az anyát pótolja . . .

Én már beszéltem is az atyjával erről és ő öntől tette függővé.

— Atyám szabad akaratával én nem ellenkezhetem, ha ő úgy akarja. Különb az eszmét én is pártolom és azon leszek, hogy még mielőtt végleg elutaznék, a terv kivihető legyen.

Paula se tett semmi ellenvetést leendő mostoha anyja ellen, sőt örült, hogyha Elemér elmegy, lesz valaki aki őszintén fog hozzá vonzódni; mert ő jó lesz, soha nem ad alkalmat családi perpatvarra. Engedelmes leány lesz, mint a hogy azt atyjának meg is ígérte . . .

Igy történt, hogy Garamkéry másodszor is megnősülni készült. Mindenesetre jó szándékból tette. Bárha azt sokan félremagyarázták és szítoták az egyenlenség tüzet az apa és gyermekei közt.

Mivel Garamkéryék tartózkodási helyén már kevés dolog volt; tehát újra utnak indultak, hide; februárban . . .

Érzékeny volt a bucsuzás Mayeréktől . . . Elemér rosszul tette, hogy nem bucsuzott el leendő mostohájától . . . de ő lelke mélyén mégse pártolta ezt a dolgot. Ezt Garamkéry észre is vette és rosszalta, hogy fia olyan hidegen viselkedik Matilddal szemben.

Elemér nem törődött atyja véleményével, hiszen ugyis elmegy talán örökre . . . S később, ha tehetségében lesz, ugyis magához veszi Paula hugát, ha az addig férjhez nem megy.

A testvéreket közömbösen hagyta az az eshetőség, hogy mostoha anyjuk lesz; szinte rá se gondoltak . . . Paula nagyon el volt foglalva minden nap, a háztartás gondjain kívül minden szabad idejét tanulással töltötte. Elemér végtelenül örült azon, hogy hugánál olyan könnyű szerrel pótolta a hiányos nevelést . . . Megbarátkoztak már mind a ketten azzal is, hogy nemsokára egy negyedik is fog a családhoz tartozni, abban még inkább megegyezett a testvérek véleménye, hogy atyjuk öregségére kell, hogy valaki mellette legyen.

Május tizenötödikére tervezte Garamkéry az esküvő idejét . . . Addig Bácskának több községében fordultak meg Garamkéryék. Szépen kerestek . . .

Elemér úgy tervezte, hogy atyja esküvője után azonnal elutazik. A míg beiratkozhatik orvostanhatgatónak, addig valamely fővárosi családnál nevelői állásra tesz szert.

Atyjával Paula is elment az esküvőre. másnap este már a mostohával jöttek vissza.

Garamkéry ettől az időtől fogva egészen megváltozott . . . Követelőleg, parancsolva intette gyermekeit, hogy tiszteljék Matildot, mert ez az ő felesége, e szerint a gyermekeinek anyja is. Ebben már kissé túlzott Garamkéry, mert Matild még csak huszon yole éves volt s Paula már a tizenhétvévet meghaladta. És az utóbbi időben a háztartásban és mindenben erélyes önállóságra tett szert . . . Sokszor mondta is, amikor mostohájával egy kis szóváltása volt, hogy alig szabadult meg az egyik járom alól, csak nem engedi magát egy ujba erőszakolni.

Matildot mód felett bántotta, hogy a testvérek anyira közömbösek voltak ő iránta. Még tíz napja se volt, hogy Matild a családba került, máris egy erősebb összetűzés történt, anyira, hogy Garamkéry kezét emelt leányára, talán meg is üti, ha Elemér közbe nem lép.

Elemér most már nem hallgatott a marasztalásra, azt tartja hogy talán jobb lesz, ha ő azonnal elmegy, mert Matild azt hitte, hogy ő szítja Paulát ellene. Pedig ellenkezőleg, Elemér türelemre intette hugát.

Garamkéry nem igen jó szívvel vette fia távozását, mert az már igen sokat segített neki s Elemér távozásával nagyon érezte a hiányt, a segítséget a pénzszerzésben. Később aztán belenyugodott, mert azt hitte, hogy Paulát is begyakorolhatja . . . Csakhogy a leánynak se tehetsége, sem kedve nem volt a fényképészethez. A mire újra csak sokat kellett szenvednie. Kénytelenkelletlen mégis csak ráfanyarodott a tanulásra, de ezt is csak bátyja kérelmére tette . . .

*

Elemér mikor elutazott utba ejtette K. . . . váoskát, hogy Mayerékhoz mehessen, megkérve őket, hogyha Paula helyzete mostohája mellett nagyon rosszra fordulna — engedjék meg, hogy hozzájuk mehessen a míg ő magához veheti őt.

Mayerék szívesen megígérték, hogy tőlük teltetően Paula érdekében mindent megtesznek, ha arra szükség lesz.

A fiatal ember megnyugodva vált el Mayeréktől, a kik bizony nagyon megsírátták őt . . .

Másfélévig volt Elemér együtt az atyjával . . . Ködbe szállt a merész vágy, a remény semmivé lett, az ábránd a rózsaszinben látott jövő szerte foszlott, minden, mit az ifju atyja feltalálására alapított.

Ép úgy oszlott el az atyja illuziója gyermekeivel szemben. Mert igen sokban csalatkozott. Kénytelen volt felnőtt gyermekeit olyan utra terelni, a nevelési rendszerrel — amit négy-öt éves gyermekeknél kell elkezdni. Nem tudta nem értette a nevelés módját és nem is volt elég erkölcsi ereje ahhoz, hogy gyermekeiből az apa iránt a feltétlen

tiszteletet kikövetelje . . . És még hozzá a sokszor kopogtató anyagi zavar, a szegénység is elkésérítette Garamkéry lelkét.

Az olyan szülő, kinek vétkei gyermekei tudják, sohasem várhat azoktól önzetlen szeretetet s még kevésbé feltétlen tiszteletet. Hát még az olyan körülmények között, mint a milyen viszony Garamkéry és gyermekei közt volt, hogyne növelte volna az ehidegülés érzelmét. Hiszen nem bensőleg, a szívből és lélekből voltak egymáshoz kötve, nem az évek során megszokott és nélkülözhetlen szülő és gyermeki természet és szeretet fűzte őket egymáshoz. Hanem a sorsnak véletlen szeszélye volt az, hogy Garamkéry és gyermekei összejöttek s a jövő reményében vetett ábrándos, fényes illúzió volt az a kapocs, mely úgy az apában, mint gyermekeiben a melegebb, a szívesebb érzelmet keltette . . . Tehát nem is esoda, ha a remények rombadőlésével a melegebb érzelmek is kihűltek.

Elemér azért mégis szerette atyját, ő sokat tanult, már ifjabb éveiben; éles látkörrel bírt, értelmes bírálata, valami fölött való ítélését mindig a megfontolása, komoly gondolkozás előzte meg. Mindent lélektani szempontból fogott fel. Azért átlátta és megértette atyja életét, kinek lelki gyengesége okozta a kárhozatos szerencsétlenségét és Elemér azért helyeselte is atyja nősülését. Hiszen elment volna már tőle régebben, de nem merete elhagyni, félt, hogy újra világgá megy . . . És azt is várta, hogy Paula eljöhessen hozzá. Így aztán le lesz kötve. Azt is belátta Elemér, hogy amíg állandó otthonra akadnak, az apa nem utazhat szüntelen a leányával . . . Mindenesetre szükség volt arra, hogy atyja megnősüljön, hogy a leány az apa távollétében ne legyen egyedül.

Alig pár hónapra, hogy Elemér elutazott, Paulától újra keserűséggel telt levelet kapott, amelyben kérte őt, hogy a hol Elemér van nem-e kaphatna ő is valami állást . . .

Mert tovább már nem bírja ki azt a bánásmódot, a melyben őt részesítik

Elemér türelemre kérte hugát. Majd ütni fog újra a megszabadulás órája, de most még lehetetlen, hogy őt magához vegye . . .

Egy hideg decemberi napon, Elemér éppen a lakására ment. Mély gondolatokba merülve tűnődött az ember, az élet semmiségén. A Rókus-kórházból jött, a hol a boncolásnál egy tanárnak segédkezett . . . Látta, hogy az milyen hidegvérrel szeli le a hulla testrészeit a törzsről. Éppen úgy tűnt fe előtt a hulla — az emberhus tömeg — mintha egy állatot boncoltak volna fel . . . Hiszen nem is egyébb az ember — sőt még az állatnál is rosszabb, amíg az öntudatlanul, csupán az ösztön sugalmára készítő céltudatlan és csupán a megszokás hajlama alatt teszi azt, mit egy ösztönnel ellátott nem emberi állat

tehet . . . Addig az ember mindent — ha csak világos percei el nem hagyták — öntudattal és céltudattal cselekszik és a természetnek a legtökéletesebb teremtménye — az Isten képmása — legtöbb esetben, mégis rosszabb az állatnál . . .

Éppen a lakására ért a fiatal orvosjelölt, mikor a levélhordót megpillantotta. Paulától jött a levél:

— Édes jó bátyám bocsás meg, hogy a mióta írni tudok és a hány levelet irtam neked, az mindig és mindenkor a kétségbeesés hangján szólt.

Miért is élek én, hogy tégedet, kit mindenkefelett szeretek, kell hogy örökre zaklassalak siránkozó soraimmal.

Azt hittem, hogyha atyámhoz kerülök jó dolgom lesz . . . És csak most látom be, hogy milyen nyomorult teremtese vagyok az Istennek, mert különben nem sujtana oly kegyetlenül. Csak te, a reád való gondolat és szeretet tart még vissza hányatott életemnek. A boldog reménye annak, hogy majd egyszer melletted, veled lehetek.

Még november elején visszajöttünk K . . . ra, pénz nélkül. Mert amióta te elmentél a szerencse nem kedvezett. Ha volt is egy kevés dolgunk a kész képek nagy részét visszakaptuk, mert nem tetszettek.

Hiszen atyánk nem látja a képet jól kidolgozni, én meg nem tudtam még megtanulni a retusírozást, hiszen kedvem sincs hozzá.

Ahogy K . . . ra jöttünk mindjárt meglátogattam Mayerékat. Sejtették, hogy rossz dolgom van otthon, hívtak magukhoz, mondták, hogy te azt mondtad nekik, hogyha sokat kell szenvednem, hát menjek hozzájuk, de én Istenem, hogy tehetném én ezt a te terhedre, mikor magadat is — jövedelem híjján — alig tudod fenntartani. A jólelkű Mayerék mondták, hogy nem baj, ha majd később is fizetsz értem . . . Dehogy mentem hozzájuk . . . Hiszen ezzel a lépéssel csak jobban szitottam volna ellenem atyánk haragját. A ki most nemesak, hogy ki nem állhat, de még gyűlöl is. És azért mégis azt akarja, hogy mellette maradjak és szenvedjek. Azt hiszem, hogyha te nem lennél, akkor már rég szélnek eresztett volna.

November végén atyánk beteg lett, az arca orbáncos volt, megjegyzendő, hogy a rossz idők miatt dolgunk se volt . . .

Borzasztó az, ami azután történt . . . Alig volt betevő falatom . . . Atyánk tüdőgyulladásba esett, halálos beteg volt. S az anyósa is ott volt minden nap, az is egy rettenetes asszony, a ki hogyha ketten a leányával, a mi mostohánkkal reggelizett, vagy ebédel, még az asztalhoz sem hívtak . . . Éheztem Istenem — gondoltam — mikor ürül ki már ez a keserű pohár? . . . Neked nem akartam írni. Hiszen annyiszor zaklaltalak már . . . Kínos helyzetben borzasztó elhatározásra vetemedtem.

A hol laktunk, az egy udvari szoba volt. Az utcai szobában lakott a háziasszony, egy félig paraszt sváb nő. A szobában az ajtó mellett a falon volt felakasztva egy rozsdás töltött revolver . . .

Egy napon, elutazásom előtt atyám oly beteg volt, hogy nem is lehetett vele beszélni. Matild meg az anyja újra szidtak, hogy nem elég nyug az a beteg ember, még engem is tartsanak . . . Miért nem dolgozom, vagy menjek szolgálni . . .

Mivel nem hagytam magam szidalmazni és sirva beteg, tehetetlen atyánkhöz mentem, Matild elrántott önnét és a leggyalázatosabb szavakkal illetett, hogy nem lesz más belőlem, mint egy rossz leány . . . Ekkor borzasztó érzés szállt meg. Kira hantam, mint egy tigris a háziasszony szobájában, levettem a falról a revolvért: sejtethed, mit tettem volna . . . — Megöltem volna először azt a nyomorultat, a ki megbélyegzett, azután szegény atyánkat — gondoltam — jobb meghalni, és én se maradtam volna élve . . .

(Folytatjuk.)

Az Alföld fénykepe.

Dankó Pista.

Kérjük azokat a t. vidéki előfizetőket, a kik, az előfizetéssel hátralékban vannak, sziveskedjenek az előfizetési díjat beküldeni, mert ellenesetben postai megbizást leszünk kénytelenek küldeni, a mi több költséggel jár.

Az „ALFÖLD“ kiadóhivatala.

A FEKETE ASSZONY.

Irta: Czettler Rezső.

Egy csunya, esős nap reggelén tudtam csak meg, hogy utitársam, Walter Eduárd, a derek hollandi, világot látott ember.

Reggeli után, a midőn rendszerint az uti terveket szóttuk, kérdezte tőlem, hogy mitevők leszünk a mai fertelmes napon.

— Itthon ülünk, Walter úr, — felelém — legalább addig, míg az eső eláll, ha egyáltalában méltóztatik eső ő méltóságának elállnia.

Walter úr helyeslőleg intett s rágyújtott egy vastag szivarra, míg én esokoládémat szüresölgettem.

— Ha nem lesz terhére, — szólalt meg kis idő múlva — elmondom egy kalandomat, mely velem Calcuttában megesett.

— Hogyan, ön Indiában is volt? kérdém a hollanditól, ki egykedvűen mosolygott.

— Tigrisvadászaton, még peddig eredménnyel, mert tigris helyett asszonyra akadtam, még pediglen fekete asszonyra.

— Hogy-hogy, valami benszülött szépségre!

— Oh nem, de annál érdekesebbre.

— Nem értem.

— Oszintén megvallva, én sem értem ma sem, tizenkét év óta s már reményem sem lehet megérteni a dolgot.

— Ez mind oly titokzatosan hangzik Walter úr, — felelém — s hálás leszek, ha megismertet e kalandjával, mely felette érdekes lehet.

— A mint említém, tizenkét esztendővel ezelőtt elhatároztam, hogy egy társasággal, mely Chinába igyekezett, Indiába megyek. Bombayban még hárman esatlakoztak hozzám, két angol és egy német, kik szintén mint én, hasonló szándékkal ültek a Calcuttába menendő hajóra. Az egyik angol Mr. William, kitűnő vadász hireben állott, míg a másik John Clayston neves geológus és nyelvész volt. E két embernek örültem legjobban, míg a német Lindner kissé visszavonuló, excentrikus természetű egyén volt, kit egyébként a berlini geográfiai társaság küldött ki zoológiai tanulmányok és ismeretek bővítése végett.

Szeptember 5-én érkezünk négyen Calcuttába, hol első sorban is egy szállodába szálltunk, hogy az ut fáradalmait kipihenjük. Mondanom sem kell, hogy drága pénzért sem tudtunk magunknak kényelmes lakosztályt biztosítani, a min különösen Lindner úr boszankodott legjobban, ki az állatok után legjobban a kényelmet imádta. S így pár napi pihenés után siettünk célunk színhelyére a Dardrisling-hegy lejtőjéhez, melynek tövében néhány bengáliai tigrisét véltünk találni.

A szervezést Mr. Williamra bíztuk, mint szakemberre, ki Calcutta mellett egy budüista faluban négy elefántot bérelt megfelelő vezetővel s ugyancsak négy kitemegárt (szolga) szerződtetett, kik úti málháinkat s a fegyvereket hozták.

Vezetőnk Mr. William volt, ki folyton előttünk tartott, mintegy tizenöt lépésnyire, utána ment John Clayston, ki a tolmács szerepet játszotta, mögötte én s leghátul Lind-

ner, ki sehogysem érezte magát jól az elefánt hátán s lepkefogójával folyton hadonászott. Végre leszállt az elefántról s ide-oda futkosott repülő bogarak után, miket azután nagy diadallal tűzött kalapjára.

Nem sokáig lehetett azonban e boldog állapotában, mert egy bambus tövéből kipattanó pápaszemes kígyó annyira megijesztette, hogy elhatározta, mikép többet felgyarából nem ereszkedik le.

Estére a Dardsiling alatti zárdához értünk, szerencsére, mert Lindneren erőt vett a láz, melyet a poshadt moesár lehelt. A helyzetnek komoly volta dacára is nevetnünk kellett, a midőn a derék zoológus keserves ábrázatára néztünk, a mint elbúcsúztunk tőle, hogy pár múlva viszontláthassuk.

A zárdá feje egy derék öreg budhista volt, ki vesen fogadott bennünket s nem felejtette el, hogy figyelmeztessen bennünket vállalatunk veszedelmes voltára.

Másnap reggel hárman, t. i. én Mr. William és John Clayeston a Dardsiling felé indultunk, alig tettünk meg azonban egy angol mérföldet, egy Brungalov (faház) előtt egy bengáliai benszülöttet találtunk, ki illedelmesen köszöntött bennünket, féltérdere ereszkedvén s fejét meghajtván elértünk.

— Salam sab! (béke uram) — üdvözölt s az egyik kitemegárt magához inté.

Pár percig tartott beszélgetésük s mindnyájan láttuk, hogy a kitemegár és a bengáli félelmes arcot csinálnak.

— Mit tárgyalnak ezek oly fontoskodó arccal? — kérdem Mr. Williamot, míg John Clayeston feléjük közeledett.

Ekkor a kitemegár hozzánk fordult s beszélt, mit John Clayeston le is fordított nekünk.

— A bengáli — szolt a kitemegár — a láma szolgálja s őva int benneteket, nehogy elmenjete a Dardsilingi kővárba, mert ott van Budhának gonosz szelleme: a fekete asszony.

— A fekete asszony? — fordultunk mindaketten Mr. Williammal a kitemegár felé. — Ki az a fekete asszony?

— Oh uram, — felelte a bengáli — a fekete asszony nappal fehér, éjjel fekete lesz, mint a levegő, a ki őt megállja, áldozatul kívánja s az nem lát többé napvilágot.

Csodálkozva néztünk egymásra s Mr. William nem palástolhatott el egy mosolyt e badarságok hallatára.

— Merre van a dardsilingi kővár? — kérdem a láma szolgájától.

A Bungalowtól ezer lépésnyire kelet felé.

Miután megkőszöntük a bengálinak utbaigazítását, tovább haladtunk utunkban.

Utközben megkérdeztem Mr. Williamot, hogy miúgy véleménye van a hallottakról, mire ő rögtön készen volt válaszával.

— Okvetlenül tiszteletünket tesszük Walter ur a fekete úrhölgnél — felelte Mr. William teljes nyugalommal — remélem önt sem ijeszti meg az a derék hölgy? — fordult John Clayestonhoz.

— Oh legkevésbbé sem, — viszonzá az angol,

Elhatároztuk, hogy másnap elmegyünk a dardsilingi kővárba, ha a mai nap nem is vezet sikerre.

Utközben találkoztunk emberekkel, kik azt állították, hogy a kővár alatti duzsungelekben láttak egy tigrispárt, mire mi gyorsabb ügetésre hógattuk elefántjainkat.

Ugy dél felé hatalmas ordítást hallottunk. Mr. William kiadta a rendeletet a kitemegároknak, hogy kerüljék meg a dzsungelt és hajtsák a vadakat. Mi pedig pár lépésnyire egymástól teljes nyugalommal vártuk az eredményt az elefántok hátáról.

E közben a kitemegárok éktelen lármát csaptak s puskáikat sütögették s alig egy fél órai várakozás után John Clayeston elefántja magasra emelte ormányát.

— Vigyázní! — kiáltott Mr. William — a vad közeledik, utját kell állni, nehogy kiszökhessék.

Mindnyájan lövésre készen tartottuk robbanógolyóval töltött fegyvereinket s a következő pillanatban, mint egy varázsütésre elefántjaink felemelték ormányaikat s ideges remegés fogta el őket.

Mr. William e percben felemelte fegyverét és lőtt. Vad ordítás reszkettette meg a levegőt s egy gyönyörű bengáliai tigris megszobze rontott John Clayeston felé, mire John ur felemelte puskáját Mr. William másodsor sütötte el fegyverét s a vad szíven találva összeesett.

Az első pillanatban azt hittük, hogy az ellenséggel számoltunk s miután vezetőink dárdaikkal s vasrudakkal hajigálták a kimúlt tigrist, hogy meggyőződjenek élettelen voltáról, leszálltunk elefántjainkról, hogy közelebbről megtekinthessük a vadat: a másik percben rémes ordítás hangzott s egy kifejlett himtigris állt velünk szemben s úgy látszott, mintha engem szemelt volna ki áldozatául. Izgatottan emeltem fel puskámat s a szeme közé löttem, A lövés talált, de nem volt halálos s a vad nyöszörögve elmenekült.

A dzsungel tulsó feléről azonban a kitemegárok puska lövései és ordításai elriasztották s a tigris jobbra kiesapott. Gyalogszerrel s a vadász szenvedélyével elébe rohantam s egy jól küldött golyóval leteritettem. Fültövön találva a golyó fejébe hatolt.

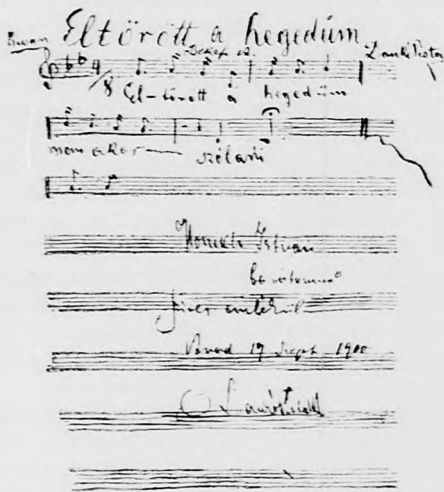
Örülve a szép eredménynek a Dardsiling-hegy alatt közel a kővárhoz sátrakat ütöttünk s jól elköltött ebéd után másnapi kirándulásunk tervéről tanácskoztunk.

Másnap reggel, sohse felejttem el e napot, — folytatta Walter ur elbeszélését — szeptember 11-én, már korán reggel útra keltünk. Az elefántokat s vezetőiket a sátraknál hagytuk, a kitemegárok közül kettőt magunkhoz vettünk s erősen felfegyverkezve a kővár felé indultunk.

(Folytatjuk.)

Az „Alföld“ előfizetési ára:

1/4 évre	2 kor.	50 fill.
1/2 „	5 „	— „
egész évre	10 „	— „

Dankó Pista kézírása.

BÚCSÚDAL.

Egy dalt még, egy utolsó dalt!
Boldogságom búcsúdaltát,
Hadd sírja el e bús ének
Tört szívemnek mély bánatát.

Egy dalt még, egy utolsó dalt!
Az elmúlás örök dalát,
Aztán hadd borítsa rám
A nálál mély síri álmát!

Egy dalt még, egy utolsó dalt!
Ifjúságom hattyúdaltát,
Melybe szegény, gyötört szívem
Nagy keservét önthessem át!

Hollósi Sándor.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Régi tagok mennek, az újak jönnek. A közönség ilyenkor mindég sajnálkozással nézi egy-egy megkedvelt színész távozását. Az eltávozott színésznők közül alig van akire a színházi publikum szívesen emlékezne vissza. Parlagi az egyedüli, aki számottevő énekesnő volt... De ő még jóval virágvasárnap előtt eltávozott a nélkül, hogy maga után pótolhatlanabb ürt hagyott volna. Az utóbbi időben alig jutott szerephez és így aztán nem is esoda, ha minden feltűnés nélkül hagyta el a társulatot.

Felemlítésre méltó esemény még Szabó Irma távo-zása, akit bizony nem valami könnyű dolog lesz pótolni.

Masként van ez a férfiakkal, különösen Ternyei és Maribázy e két ambiciózus és szinpatikus színész távozá-

sán sajnálkozik inkább a közönség. Csiky távozását már azért is éreklődéssel kíséri mindenki, mert a társulat egy oszlopos tagját és rendezőjét veszítette el benne. Csikyt különben színigazgatói vállalkozása szolgáltatta el a társulat kebeléből...

Még több tagja távozott el a régi társulatnak, de ezek egyáltalán nem hagynak maguk után pótolni való ürt. Mert anélkül is igen kevéssé voltak számottevő sorba sorolhatók.

Hogy kik és milyen új tagok jöttek a társulathoz, arra majd külön-külön visszatérünk, mikor az új színé-szek mindegyike megfelelő szerephez jut: amikor határo-zott bírálatot mondhatunk arról, hogy való e az új tag az aradi színpadra.

Könyves, Arday Ida, Somlai azok, akikről legelső-sorban kell megemlékezni. Könyves már fellépett az aradi színházban, de akkor nem valami nagy tetszéssel fogadta a publikum. Talán azóta megerősödött, Somlai szerződe-tése nem valami szerenesés apuizíciónak látszik, de ha te-hetsége van, azt hamar észre fogja venni a kritika.

Somlai fellépéseit már azért se vehetjük szigorú bi-rálat alá, mert Csillag Teréz mellett bizony nagyon el-enyésző az ansamble. Ez a szépséges, bájos és kitűnő művésznő minden kritikát felül muló játékával mindent pótol, ami az ansambléban hiányos volt. Hogy igazat mond-junk, nem is vettük észre a környezetét, mert csak őt magát néztük és halgattuk azt az édes zenét, ami beszé-des ajkáról a szívünkig hatott.

A Négy évszakban, a Kis mamában és a Gyurko-vics lányokban vendég szerepelt Csillag Teréz. Herceg Fe-rene darabjában az előkelő vendégművésznő leánya, Csil-lag Klára is játszott, Micit mutatta be az ő egyéni ter-mészetességével. Jól mulatott a publikum, zugott a taps és kijutott szépen a virágból is úgy Csillag Teréznek, mint Csillag Klárának egyaránt.

*

Fekete Aranka. Mult számunkban jeleztük, hogy ez a széphangu énekesnő a Czigánybáró Saffijában fog fellépni. A mult vasárnap ez meg is történt oly sikerrel, hogy az ifjú énekesnő büszke lehet arra az elismerésre, melyben őt az a kevés számú, de lelkes közönség része-sítette. Mint igen illetékes és megbízható forrásból haljuk: nem sokáig gyönyörködhetünk Fekete Aranka hangjában, mert egy előkelő társulat igazgatója fényes szerződést ajánlott neki és októbertől valószínűleg el is szerződik.

IRODALOM.

Tavaszi utó. Dobos Károly e címen adta ki ver-ses könyvét, hogy mi a tartalma, azt a kötet első versé-ről azonnal megítélheti az olvasó:

Tavaszi utó van... Készülődöm,
Mert integet már nyarom, őszöm:
Fonjunk pár dalból koszorút...

Tegyük le csendesen a sirra
S legyen a fejfán címül írva:
Itt nyugszik pár dalban a mult.

Ezzel mindent megmondott a költő . . . Ő is rabja
— már ifju zsenge szívvél — a világfájdalomnak. Csak-
hogy az ő világfájdalma a férfi korban is megmaradt, ami-
kor már fürteiben itt-ott ezüst szál is látszik. Nincs meg-
elégedve semmivel, semmi se jó neki:

Semmi se jó nekem, ahogy van . . .
Szívem majd megnyugodni vágy.
Megundorodva, megváltásként
Lebeg felém a siri ágy . . .

Hogy aztán mégis imádjá a napfényt. Jobban sze-
reti mint anyát, jó barátot, testvért, ezzel ellentmondásba
jön érzelmeivel, mert azt mondja:

Tekints mindég a fénylő napra.
Ha szíveden bu férgé rág,
Vagy ha, ami elér bizonnal,
Sárral dobál meg a világ . . .

A napfény ne félj kiragyogja
Szav-d nélyből majd a bút:
Ki szembe néz a fényes nappal
Nem lehet *seha* nyomorult.

Ezek a versek éles ellentétben vannak a költő lelki-
világával . . . Mert ő tényleg a fájdalom igaz hangján
szólatatja meg lantját, ha dalolásra készíti az ihlettség. A
káprázatos napba való nézés okozta érzelmek, csak olyan
futó hangulat poémákat esalt ki a költő lelkéből: amelyek
nem igazak.

És ezért nem is okolható a poéta, mert az ő lelki-
világa nem olyan ám, mint a többi halandóé, az ő lelke
egyszerre sir és nevet. Neki szabad az egyik szélsőségből
a másikba átesapongni. Mert csak így képes aztán megta-
lálni azt a helyes utat, amelyen Istenadta poétai tehetsé-
gével olyat alkothat, amelyivel nevét örök időkre halha-
tatlanná teszi.

Dobos Károly mint poéta azon az uton halad, ahon-
nét nagyon könnyű ám a szívekhez megtalálni az utat.

És ez a kötet méltán feljogosítja őt arra, hogy még
sok, sok szép dolgot alkothasson olyan pillanatokban, ami-
kor a beteges világfájdalom nem bántja a lelkét:

Nó még virág,
Ragyog még nap az égen,
Ragyognak éjjel még a csillagok . . .
Hiszem én még,
Hogy a mint akkor régen
Üdvözülteknél boldogabb vagyok.

A Tavaszutó verseskötény igen diszes kiállításban
Budapesten készült és minden könyves boltban megszerez-
hető. (H. I. i.)

A NAGY VILÁGBÓL.

△ **A szerb államesiny.** A fiatal Sándor király
csak úgy játszik országá alkotmányával. Tanulhatna
tőle a minden országok uralkodója is, a ki országá-
nak reformációjával nem mer, vagy nem akar vég-
érvényesen kirukkolni. Csak ígéretésekből áll az

egész tervbe vett reformáció. Nem így tesz ám az
Obrenovicsok utolsó sarja, ő ur az országában, még
akkor is, ha az atyus fenhatósága alatt áll. Népének
alkotmányával úgy játszik Sándor, mint a hogy
gyermekkorában a labdával játszott. Mégis szeren-
eseje van az ifju uralkodónak, hogy oly könnyű
szerrel forgatja a köpenyegét. Sándor szerb király
egy és ugyanaznap kiáltványt boesátott ki, amelyek
közül az első tudvalevőleg felfüggeszti Szerbiának
1901. április 6-án kelt alkotmányát, a második pedig,
amely rögtön az első kiáltvány után jelent meg,
ugyanezen 1901. április 6-án kelt alkotmányt egész
teljességében visszaállítja. Az alkotmány felfüggesz-
tése és visszaállítása közt lefolyt rövid időn Szerbia
természetesen a fiatal király kényuralma alá került.
Erre a kis kényuralomra avégből volt szüksége
Sándornak, hogy ez uton lehetőleg megszabaduljon
a szkupstinába, szenátusba és államtanácsba az utolsó
választáson bejutott, rá nézve veszedelmes politiku-
soktól, különösen a radikálisoktól. Ennélfogva eltö-
rölte a szenátust, az államtanács összes tagjait a
kormány rendelkezése alá vetette, megsemmisítette a
választott szenátorok megbízó-levelét, feloszlatta a
szkupstinát, eltörölte a sajtótörvényt, nemkülömben
a radikális választási, meg a községi törvényt. Egy
órával később pedig helyreállítván az alkotmányt, a
felfüggesztett intézményeket és törvényeket olykép
léptette ismét életbe, hogy azokban minél teljesebb
befolyást nyerjen a királyi hatalom.

Nevezetesen a szenátust s államtanácsot olykép
állította helyre, hogy egyelőre csak élethossziglan ki-
nevezett tagjai lehetnek.

Hogy most már az országa sorsát szívéen hordó
ifju fejedelem, jobban fog majd megbirkózni a radi-
kális elemmel, ha azok titokban alattomosan fognak
ellené törni?: Az bizony a jövő titka . . .

A pécsi botrány, Eppen jókor köszöntött be a
pécsi hadapród iskola botránya. Soha jobbkor nem tehe-
tett olyan baklövést Fehérváry, mint most amikor ország-
szerte ugyszólván ő a célpontja az elégedetleneknek, a ka-
tonai javaslatok miatt. Ha benne ki volna fejlődve a
magyar haza iránti szeretet, ha nem volna annyira oda
növe testestül-lelkestül a kétfejűsashoz, akkor ő volna
egyedül hivatva arra, hogy a koronának megmondja azt,
amit senkise mer tudára adni: hogy a dinasztia jövőndő
boldogulása eskakis Magyarország vállán fekszik, ha a ma-
gyarokkal mostohán bánnak, el fog jönni az idő, amikor
azt a sok-sok keserűséget mind megtorolja. Most csak el-
lentáll a jogtalan követeléseknek, de később fizetni is fog:
nem ám apró pénzzel, hanem önerejének igazával, fegy-
verrel fogja kivívni jogait.

Inkább csapjon el Fehérváry minden magyar katoná
növendéket, mintsem rákényszerítse arra, hogy a kétfejű-
sas himnuszát, a Gotterhaltét énekelje. Csak rajta, csak
tovább így vén labanc: majd csak egyszer megtelik a
pohár.

Hoffmann Sándor

A R A D,

==== Színház-épület, Szabadság-tér sarok. ====

Városi és megyei telefon 10.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Üzleti elv:

olcsó árak mellett nagy forgalmat elérni.

Szolid kiszolgálás.

Pilseni sör

a városi

söresarnokban

(Színház épület)

Inokai Tóth Lajos

férfi szabó üzlete

Aradon, Andrassy-tér 25. sz.

(Neuman-palota.)

Reinhart Fülöp

butorgyáros

ARAD,

Andrassy-tér 17. sz.

A NÁDOR-féle

padlófénymáz

a legjobb.

Szép és
kényelmes

cipőt készít

Wolf János

úri és női cipész

Arad, Szabadság-tér és
Simonyi-utca sarkán.

Menyháza

fürdő.

Lakásra és étkezésre elő-
jegyzéseket elfogad

WEISZ IGNÁ CZ

bérlő.

Arad városi söresarnok
színház-épület.

Igaz Sándor

órás és ékszerész

Arad, Szabadság-tér és Simo-
nyi-utca sarkán.

Simalya Károly

Arad és Vidéke Első Polgári
Temetkezési Vállalata

Aradon, Andrassy-tér 20. szám.

Telefon 515. sz.

Egyenes szabásu

F Ü Z Ő

egyedül

Pilcz Irmánál

készül

Arad, Deák Ferencz-utca 30.

Barna Kálmán

festészeti műterme

Aradon, Szent Pál-utca 2. szám.

Lakás B. Határ-utca 4. sz.

Elfogad a mű- és díszfestészet terén előforduló bár-
mely munkák elkészítését.

ELITE

kávéház és mulató

naponta kitünő cigány-
zene, reggelig nyitva.

Sebessy Ferencz

épület és butorasztalos

ARADON,

Deák Ferencz-utca 2.

Schäffer József

könyvkötő Arad.

Tabajdy Károly (megyeház-utca.)

Készít mindennemű könyv-
kötő és díszmunkákat.
Arany és ezüst oklevéllel
kitüntetve.

Bleier Mór hirdalapelfizetési és hirdetési irodája Andrassy-tér 8.